

jud, täpilised ic. Wäga harva saab partide juures täitsa muiste mune näha. Mitte fogemata ega ini-mese filmardõdmust ei ole aga nii mitmete linnu tõugude munad nii imelitul viisil wärwitatud ja kirjatatud. Sellel on sügav põbjus ja nõuudmine. Meie näeme, et linnu munad ilsa selle järele oma kirja ja karwa saawad, kus tohas nad on. Nende ümber olewad pesa kõred ja sammal, nende ümber olewad puu tükkiseid, rohu liblud ja muud asjad ei lase sagedaste linnu mune sugugi ära tunda, — nii ühte moodi on munad oma ümber olewate asjadega. Ja see on Loojast targaste säetud, sest muidu saaksid enam jagu linnu pesi waenlaste läbi ära rikutud. Kes ei ole metsas walge lase otsas wingi pesa näinud! Waata kudas ta ise lase tohustest ja puu samblaist, just lase fanru nägu, kottu on punutud. Pealt waadata, on munad ja pesa seest poolne fulg jällegi nii petvat puu karwa, et keegi teda otse kohre ebat forraga leida ei wöiks. Sedasama näeme linnuleste peade juures, mis maapinnale on ehitatud. Linnud, kes walgeid mune munevad (nagu kanad, rõöwijad linnud ic.), teewad aga oma pesa sinna, kuhu waenlasted fallale ei saa, ning sellepärast ei ole nende munadel aga ka mitagi kirjut karwa tarvis, mis peale tungija filma wöiks petta.

Kus ja kudas saab aga muna selle imeliku mitmesuguse karwa?

Looduse tundja silm leiab piagi ära, et need kirjad ja täpid, mis linnu muna põhjuskarwa (sinise, pruuni ic.) peal on, enamiste mustjat, pruunist, roostekarwa, punast, kollakat ebat rohelisku karwa on. Need wärwid sündisid aga punase werewärvi oluse (hämoglobiin) ja sapiwärvi läbi, mis estimesega übt laadi on. Selle teadmisse läbi wöime aga munade kirjamatise sündimise ära seietada. Kuna walgete munade wärw juba tupe teel muna-koore sünnitamale lrb awedelikule seltsi segatud saab, tuleb kirju wärw werefoonte otsatestest, mis tupe seisnas lõvervad, walmi koore peale.

Aga fa muna soor ise piab tähele pandud saama. Ebat ta küll pudew ja murdum on, siiski on tali suur painumise ja kindluse wödim. Igamees teab, kui tasse, koh wöimaaru see on, üht otseldi hoitud muna läte wäbel kattu rusudu. Igomees wöib ise latsuta: Viesta muna niidu ebat pehmema muru maa peal nii kõrgele kui satbad, ta ei läha maha lussudes mitte kattu, waid targab maast veel ülesse, nagu gummist terake.

Teadupärast on, et iaa muna mõni aeg pärast munemist kergemaks läbab. Löödvalse wärspelt munetud muna kattu, siis nähtasse, et ta täiis on. Löödvalse wanem muna kattu, siis leitasse tema nüris otsas tühja ruumi. See tühji ruum sünhib feelabi, et munast wett ära aurab ja muna pilw end siis kottu tömbab. Aga kudas saab wee aurur nii kindla lubja loore läbi munast wälia?

Wöita tülli muna soort ja lahuta temast sisemine muna nabi ära ja hoia kroort vastu walgust, siis näed sa temas õhemaid ja palsemaid lohtasi. augukesi nagu paikasi ic., waatad sa aga suurendamise kaa siis läbi muna loore hoolkaste läbi, siis leiad sa temast bulga teelest ja augukesi, mis seest wälia ja wälijast sisse lähavad, et õhku, mis muna sees, wälinise õhuga wabetada. Need on need linnu muna maja alnakased. Ja need alnakased on muna sisu lohta wäga tähtsad. Saawad nad lafiga linni pandud, siis sureb munas seisow elu mõne aja järele ära (nii via kui õbl, mis muna tühjas ruumis oli, ära pruugitud sai). Kaabitsetasse aga nua otsaga mõnelt loholt laik ära, siis halskab muna sisu jälle õhku saama ja elutsema. Haudum lind laseb ka feelabi õhku munade sisse tungida, et ta ajuti pesa pealt üles e tõuseb ja ka mune pesas ümber liigutab. — Aga need tubanded muna alnakased saadawad ka temale sagedaste suurt tsabju. Seisawad munad suvel kuival ja sooval lohal, nimel pöönidutel, siis wöimad nad täisa ära kuivada. Niiskeimatel ja jahedamatel lohtadel ei ole seda mitte karta. Arakuivamise läbi wöib munakoor sa kergeste ärarikitud